

Advies Verordening op de Zorg voor de Jeugd Amsterdam Aanleiding: Aanpassing Verordening Jeugdhulp

Januari 2025

In mei 2024 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) uitspraak gedaan in enkele jeugdwetzaken. De CRvB oordeelt dat de gemeenten hun verordening op het gebied van Jeugdwet moeten aanpassen. De wet bepaalt dat de gemeenten in hun verordening moeten regelen wat onder 'eigen mogelijkheden' en 'probleemoplossend vermogen' wordt verstaan. Op die manier hebben de jongeren en hun ouders voldoende rechtszekerheid.

Daarnaast dat de organisatie die het advies geeft over al dan niet toekennen van jeugdhulp, ook de organisatie is die de jeugdhulp uitvoert en soms de besluiten neemt. De CRvB oordeelt dat deze vermenging van bevoegdheden een onvoldoende waarborg geeft voor zorgvuldige besluitvorming. De gemeenten zullen dit moeten veranderen.

Inspraaksessies JPA

Het Jeugdplatform Amsterdam (JPA) is in de afgelopen periode meegenomen in de aanpassingsprocedure. Jongeren en ouders hebben meegedacht en vanuit de praktijk aanbevelingen voor de aanpassing van de "Verordening op de Zorg voor de Jeugd Amsterdam" gedaan. We hebben in de afgelopen periode verschillende sessies georganiseerd, waaronder bijeenkomsten ten behoeve van dialoog en advies, werkgroepen van het Jeugdplatform, en gesprekken met betrokkenen.

Graag willen wij onze complimenten uitbrengen naar de betrokken beleids- en juridische medewerkers van de gemeente Amsterdam die tijdens de werkgroep bijeenkomsten en adviesgroep vergaderingen van het Jeugdplatform Amsterdam ontzettend hun best hebben gedaan om de taaie materie van de Verordening bespreekbaar te maken voor jongeren en ouders. Hiervoor was een was-woordt-tabel de basis. Aan de hand van deze tabel zijn de inhoudelijke gesprekken gevoerd. Het JPA stelt deze gezamenlijke werkwijze zeer op prijs. Jongeren en ouders van het JPA voelen zich gehoord en zijn verheugd te zien dat belangrijke punten uit hun inbreng meegenomen zijn in de concept verordening die nu voorligt.

Het Jeugdplatform heeft breder gekeken dan alleen naar de beoogde veranderingen in de verordening. De jeugdhulp is volop in ontwikkeling. Nieuwe inzichten met name het "*Boemerangbeleid*" van Sharon Stellaard laten zien, hoe ingewikkeld de inzet van passende jeugdhulp kan zijn en hoe moeilijk het organiseren ervan is. Het Jeugdplatform vindt het belangrijk ook vanuit deze bril naar de verordening te kijken. Wij vinden het belangrijk dat deze nieuwe inzichten meegenomen worden en in de verordening ingebed worden. De urgentie van het "anders durven kijken" naar jeugdhulp is noodzakelijk, gezien hulp te

verkokerd en niet leefgebied overstijgend ingezet wordt. Het belang van kinderen eerst, dus alomvattend oog voor een gezin en de individuen die een gezin vormen is van groot belang.

Laat naast alle nieuwe ontwikkelingen ook de Amsterdamse jeugdvisie leidend zijn.

Domeinoverstijgend denken en doen

Jongeren en ouders van het Jeugdplatform pleiten voor domeinoverstijgend werken binnen verschillende zorgdomeinen. Om (over)belasting van ouders en verzorgers te voorkomen, zou b.v. huishoudelijke hulp vanuit een WMO-voorziening ingezet kunnen worden. Ook kan een informeel PGB als goedkope voorziening ingezet worden; hiermee kunnen ouders gericht ontlast worden. Dit brengt rust in een gezin en zo kan ruimte ontstaan voor het aanpakken van andere vraagstukken. Nu zien wij een afgebakende kijk op de hulpvraag en is de inzet van voorzieningen uit verschillende domeinen haast niet mogelijk.

Hulp bieden vanuit vertrouwen

Jongeren en ouders van het Jeugdplatform vinden het van groot belang dat gezinnen in kwetsbare situaties niet tekortgedaan worden. Gezinnen vragen pas om hulp als er sprake is van "boven gebruikelijke zorg" of nijpende situaties. Daarom herkennen zij zich niet in de woordkeuze "overvragen" en zien het dreigen met juridische stappen vanuit ouders als hulpkreet. Bij het aanbod van hulp aan gezinnen is het voor ouders en jongeren essentieel dat er veel meer maatwerk wordt geboden, afgestemd op de individuele situatie en kracht van de ouder (verzorger).

Quote ouder: "In de taal en woorden die over gezinnen gesproken worden, herken ik mezelf niet. Het baart mij zorgen hoe de gemeente over ons praat. Wij ontwikkelen ons niet allen volgens de 'standaard' groeicurve. Zie ons als individuen met een eigen ontwikkeling."

Te veel nadruk leggen op overvragen kan de indruk wekken dat er weinig vertrouwen is in de goede wil van ouders en kinderen, terwijl we weten dat het veelal oprechte zorgen zijn van ouders en kinderen.

Het is van belang dat de verordening ruimte biedt voor diverse opvoedingsstijlen, zolang de veiligheid en het welzijn van het kind en gezin gewaarborgd zijn. Daarnaast moet de draagkracht van ouders expliciet worden meegenomen in de besluitvorming, om onterecht negatieve oordelen over hun mogelijkheden te voorkomen.

Sociale netwerken en gezinsstructuren

Bij de beoordeling van jeugdhulp moet rekening worden gehouden met het bredere sociale netwerk. Dit omvat niet alleen ouders, maar ook grootouders, andere familieleden, mensen in de omgeving, op school etc. Het lijkt ons onwenselijk om inwonende meerderjarige kinderen als zorgdragend te beschouwen, omdat dit onterecht de verantwoordelijkheid van de zorg

voor kinderen kan verschuiven naar hen. Vaak is de situatie complex en zijn meerderjarige kinderen ook zelf in een kwetsbare positie.

Quote ouder: *"Als een meerderjarig kind nog thuis woont, geeft dit aan dat er vaak meer aan de hand is. Voor mijn inwonende 18-jarige zoon met autisme, die thuis zit zonder diploma, is het al erg veel om hem te vragen boodschappen te doen."*

In dialoogsessies werd dit punt door jongeren en ouders toegelicht. Wij zijn blij te zien dat dit punt in het huidige concept meegenomen is.

Vervoer en medische noodzaak

Bij de bepaling van vervoersondersteuning willen wij pleiten voor een flexibele benadering, vooral voor gezinnen waarvan de kinderen extra ondersteuning nodig hebben, zoals bij autisme. Het kan wenselijk zijn om b.v. aanvragen voor aangepaste fietsen of bakfietsen (vaak via WMO-voorzieningen) te honoreren, in plaats van deze af te wijzen, aangezien dit helpend voor gezinnen is en bovendien in veel gevallen kosteneffectiever is dan individueel leerlingenvervoer. De definitie van 'medische noodzaak' moet helder zijn, en ouders mogen niet onterecht worden belast met het verkrijgen van specialistische bevestiging van de medische noodzaak. Dit leidt tot onnodige wachttijden.

Ook dit punt is tijdens dialoogsessies besproken. Wij vinden het fijn dat er voor vervoersvoorziening voor reizen van en naar een jeugdhulpvoorziening geen kilometergrens meer in het huidige concept opgenomen is.

Leeftijdsgrenzen en continuïteit van zorg

Het doet ons goed om te zien, dat de aanbeveling terug te zien is en de leeftijdsgrens voor zelfstandigheid in vervoer en persoonlijke verzorging niet meer in de conceptverordening staat. Het afschaffen van de vaste leeftijdsgrens zal de continuïteit van zorg bevorderen, met name voor kinderen met niet-zichtbare beperkingen, die baat hebben bij een stabiele relatie met hun behandelaar. Het gunnen van meer tijd om vaardigheden aan te leren bevordert de ontwikkeling.

Draagkracht en draaglast

Het inschatten van draagkracht en draaglast, wat ouders zelf kunnen doen, overbelasting voor te zijn en het de hulpvraag(en) goed te beoordelen vraagt een professionele kijk naar het hele gezin. Draagkracht is geen constante, maar afhankelijk van veel factoren. Van dagelijkse vorm tot woonsituatie, van financiële zekerheid tot pedagogisch handelen, is draagkracht wisselend. Deze afweging en inschattingen kunnen niet aan de hand van een checklist gedaan worden. Hier is een menselijke maat, brede blik en zorgvuldigheid nodig. Deze inschatting en afweging moet expliciet meegenomen worden in de besluitvorming, om onterechte bevindingen over

de mogelijkheden van ouders te voorkomen. Om verandering in draagkracht en draaglast te signaleren is de frequente vraag aan ouders/ opvoeders “en hoe gaat het met jou” niet overbodig.

Leesbaarheid

De tekst van de Verordening is taai en ambtelijk. Het is voor veel jongeren en ouders moeilijk te begrijpen wat er staat. Toch is dit het stuk waarop jongeren en ouders moeten kunnen terugvallen. In ons advies uit 2017 over de toenmalige Verordening 2018 en in ons advies in 2020 staat: “In ons advies uit 2014 over de toenmalige Verordening stond: “De verordening is complex. Dit maakt het lastig voor ouders om te begrijpen wat er exact bedoeld wordt. Soms kan de toelichting die nu apart is opgenomen beter worden toegevoegd aan de tekst van de Verordening zelf. In algemene zin kan een extra toets op de leesbaarheid van de tekst, liefs door ervaringsdeskundigen, verbeteringen geven.”

Het JPA vindt ook nu weer dat de Verordening op een voor ouders en jongeren begrijpelijke manier beschikbaar moet worden gemaakt. Het liefst doordat de ‘echte’ Verordening begrijpelijk is. Als dat niet mogelijk is en er een speciale versie wordt ontwikkeld: dan mag er geen ruimte voor interpretatieverschil zijn want dan weten ouders en jongeren nog niet waar ze aan toe zijn.

Tot slot

Het Jeugdplatform adviseert nu 10 jaar aan de gemeente. In deze 10 jaar hebben vele jongeren en ouders hun ervaring met jeugdhulp, begeleiding en ondersteuning gedeeld en meegedacht (ter verbetering) van het stelsel en de verordeningen. Echter, met elke beleidshervorming bleef de jeugdzorgsector uitdijen, bleven de wachtlijsten groeien en werd het aanbod nog meer versnipperd. Het loste de problemen niet op en paradoxaal genoeg creëerde juist nog meer knelpunten, werden de wachtlijsten langer en de zorg duurder. Het belang van kinderen op de eerste plaats te zetten vraagt om lef, doorzettingsvermogen en creativiteit.

De visiebrief is een mooi uitgangspunt om kinderen/jongeren, ouders, gezinnen, opvoeders centraal te stellen. Samen met de inzichten van het “Boemerangbeleid”, onderzoeken van de rekenkamer en maatschappelijke dialogen kan de jeugdhulp in Amsterdam excelleren.

Wij hopen dat onze feedback en aanbevelingen bijdragen aan een betere en toegankelijke jeugdhulp in Amsterdam. Wij kijken ernaar uit om in gesprek te blijven en samen te werken aan beleid dat recht doet aan de behoeften en rechten van alle kinderen en ouders in onze stad.